

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermes Theologicvs, Id est Synopsis totius Theologiæ, perspicuè, doctè, subtiliter, ac breviter discussa

Et In octo Partes ... distincta ...

De Poenitentia Et Reliqvis Sacramentis

Vindalium, 1646

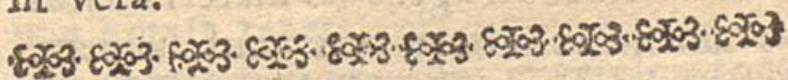
Cap. IV. De secunda parte Sacramenti pœnitentiæ, quæ est confessio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38867

DE POENITENTIA. CAP. III. 31

omnibus peccatis commissis, & non retractatis: aliundè verò confessionem valere, quando quis attritur de peccatis confessis, etsi ea attritio non se extendat ad peccata inculpabiliter prætermissa. Hinc autem sequitur sacramentum esse validum, iuxta posteriorem doctrinam, & informe, iuxta priorem.

At neque hæc ratio viget: nam etsi concedi possit, in tali confessione reperiri quicquid necessarium est, & sufficit ad valorè ipsius confessionis per se sumptæ, in ratione partis: negatur tamen ibi inveniri, quicquid necessarium est ut forma sit vera.

CAPVT IV.

De secunda parte Sacramenti Pœnitentia, quæ est Confessio.

SECTIO I.

*An signis & nutu fidei possit,
an sola voce.*

CONCLUSIO I.

NON est de necessitate Sacramenti Pœnitentiæ, ut confessio fiat voce humana: est tamè de necessitate præcepti,

vt qui loqui potest voce confiteatur.)
 Prior pars sufficienter colligitur ex pra-
 xi Ecclesiae, nam videmus non tantum
 mutos, sed etiam illos qui vi morbi ita
 impediuntur, vt loqui nequeant, absolui
 sacramentaliter à peccatis; si ea nutibus,
 aut alijs signis sufficienter declarent.
 Quod non fieret, si non confessio quæ vo-
 ce humana non fit, esset per se inualida:
 talis enim esset etiam in extrema neces-
 sitate; quemadmodum in simili casu
 inualida est cōsecratio facta in milio, vel
 alia simili materia, quæ non fit triticum.

Dices, Concilium Florent. in instru-
 ctione Armenor. agens de materia huius
 sacramenti, requirere oris confessionem.
 Respondeo eo loco agi de confessione,
 prout communiter fieri solet, & debet:
 non autem de ea prout absolute est ne-
 cessaria, & sufficiens ad valorem sacra-
 menti; quia ad hoc satis est, si ore, aut
 nutibus, vel alijs signis fiat.

Posterior pars ostenditur, quia etsi nul-
 lum extet præceptum posituum, siue di-
 uinum, siue Ecclesiasticum de hac re; ta-
 men Ecclesiae consuetudo inualuit, vt pœ-
 nitens si loqui potest, sine incommodo,
 non aliter quàm ore peccata confiteatur:
 contra quam consuetudinem sine graui
 causa agere, est peccatum mortale.

DE POENITENTIA. CAP. IV. 33.

Dico, sine graui causa; nam si verbi causa, contingat puellam præ nimia verecundia, nulla ratione adduci posse, vt peccatum aliquod ore confiteatur, quod tamen parata sit scribere in charta, & legendum offerre Sacerdoti, & ab eo absolutionem postulare; non dubito quin tunc puellæ liceat, eiusmodi peccatum scripto confiteri: quia consuetudo vocaliter confitendi, non censetur cum eo rigore admissa, & acceptata ab hominibus, vt nequidem ob prædictam, vel similem causam aliter confiteri liceat.

Vbi obseruandum est, quando præceptum confessionis vrget, cum quiloqui non potest, teneri aliis signis confiteri: qui eiusmodi præceptum generale est, & eos obligat qui aliquo modo sufficienti possunt peccata sua Sacerdoti manifestare. Quod intellige, nisi adsit periculum euulgationis, vt si non aliter potes confiteri quàm scripto, & probabiliter putas Sacerdotem non redditurum chartam, si illi tradas, aut vi ablaturum, si eam præ manibus tenens, solum legendam illi offeras. Si tamen huic incommodo, adhibita cautela aliqua, sufficienter occurrere potes, teneris confiteri scripto; quia talis confessio in ea hypothese nimis gravis censeretur non potest.

CONCLUSIO II. Non est de

necessitate sacramenti, vt cōfessio fiat secretò, neque etiam de necessitate præcepti, nisi per accidens.) Prior pars patet ex praxi, nam in primis etsi nemo teneatur ex vi præcepti confessionis, Sacerdoti confiteri per interpretem; nullus tamen dubitat, quin si id fiat, valida sit confessio. Non esset autem valida, etiam in extrema necessitate, si secretum quod tunc non seruatur, esset de essentia illius. Deinde in naufragio aliaque simili necessitate, multi simul peccata confitentur eidem Sacerdoti, idque alta voce, ita vt vnus pœnitens distinctè confessionem alterius audiat. Nullus autem meritò negare potest, quin tunc sacramentum valeat, modo reliqua necessaria interueniant, esto secretum desit.

Ratio idem suadet: nam nihil pertinet ad essentiam huius sacramenti, nisi quod ex eius institutione colligi potest; atqui non potest colligi ex institutione sacramenti Pœnitentiæ, confessionem secretò faciendam esse; ex ea enim tantum colligitur, peccata esse manifestanda Sacerdoti, vt de iis iudicium ferat. Porro hæc manifestatio fieri potest, siue quis peccata sua confiteatur Sacerdoti, aliis audientibus, siue nemine præter illum audiente;

quare vterque modus confitendi ad valorem sacramenti sufficere potest.

Posterior pars ostenditur, quia in primis ex institutione præcisa sacramenti, nullum sequitur præceptum naturale diuinum, instituendi confessionem secretò. Deinde neque ex Scriptura, aut traditione constat, huius rei latum esse à Christo præceptum positium. Tandem dici non potest, quòd Ecclesia præceperit, vt confessio non nisi secretò fiat, cum nullibi tale præceptum reperiatur.

Dixi, per se loquendo: nam interdum per accideas contingere potest, vt sit peccatum mortale publicè confiteri, quia est contra propriam charitatem seipsum infamare; potest etiam graue scandalum nasci, ex publica confessione quorundam peccatorum. Vnde extra grauem necessitatem, vix modus ille confitendi probari potest.

Obiicies Concilium Trident. sess. 14. cap. 5. & can. 6. damnare hæreticos qui docent, confessionem secretam à diuino mandato alienam, & humanum inuentum esse. Porrò si ea confessio non est aliena à diuino mandato, debet illi esse conformis; atque adeò confessio debet fieri secretò, ex vi præcepti diuini.

Respondeo sensum Concilij esse, con-

fessionem secretam non esse contrariam
 præcepto diuino; quia scilicet nullum re-
 peritur præceptum diuinum, de confes-
 sione publicè facienda: imò potius esse
 illi valdè conformè, non quòd Christus
 positiuè statuerit confessionem fieri se-
 cretò; sed quòd conformius est iis quæ
 Christus instituit de hoc sacramento, vt
 confessio fiat secretò, quàm si fiat publicè.
 Christus enim hoc sacramentum instituit,
 vt omninò necessarium iis, qui post bap-
 tismum in peccatum mortale lapsi sunt:
 nemo autem potest per hoc medium sa-
 lutem consequi, nisi peccata omnia mor-
 talia confiteatur, etiam valdè secreta, &
 graua. Quare si tenerentur homines om-
 nia eiusmodi peccata palam manifestare,
 illud onus esset certè grauissimum ipsis
 pœnitentibus; & plerumque in magnum
 eorum detrimentum, aliorumque scanda-
 lum cederet: quod non contingit ex eo,
 quòd confessio secretò instituatur.

CONCLUSIO III. Si Titius
 det generalia signa doloris coram Sacer-
 dote. neque aliter possit confiteri, talis
 cōfessio sufficit ad valorem sacramenti.)
 Est communis; cuius ratio est, quia Ti-
 tius in eo casu confitetur meliori modo
 quo potest, quod coram Deo sufficit.
Confirmatur, nam ibi interuenit accusa-

DE POENITENTIA. CAP. IV. 37

tio dolorosa sui ipsius, ex qua Sacerdos statum poenitentis sufficienter cognoscere potest, quantum requiritur ut iudicet eum validè absolui posse.

Dices 1. in Concilio Trident. sess. 14. cap. 5. statuitur, ut confessio fiat de peccatis in particulari. Respondeo ibi etiam præcipi, ut confessio fiat de omnibus peccatis mortalibus; sicut ergo interdum sufficit vnicum peccatum confiteri, quando alia, adhibita sufficienti diligentia non occurrunt memoriæ, aut quando post vnius confessionem, homo sensibus destituitur: ita satis est ea confusè declarare per signa, quando aliter fieri nequit.

Dices 2. Iudex non potest validè proferre sententiam, sine noua cognitione causæ: atqui non interuenit noua cognitio causæ; quia Sacerdos antea sciebat Titium esse peccatorem. Respondeo negando minorem: nam antea Sacerdos cognoscebat tantum in foro externo, ut homo particularis, Titium esse peccatorem: iam verò id cognoscit, in foro animæ, ut iudex à Deo constitutus ad remissionem peccatorum.

Dices 3. nunquam Titius damnabitur in foro externo tanquam homicida, nisi probetur aliquem hominem in par-

particulari ab eo fuisse occisum. Ergo neque Sacerdos eum absolueret debet tanquam peccatorem, nisi ille declaret se peccatum aliquod in particulari perpetrasset. Respondeo non sequi: nam in priori casu condemnatio non fit in fauorem Titij, sed in odium illius; odia autem sunt restringenda. In posteriori verò iudicium fit in fauorem illius: at fauores sunt ampliandi. Quare ad validitatem huius iudicij satis est, quòd se peccatorem possibili modo ostendat.

CONCLUSIO IV. Etsi Titius dederit generalia illa signa doloris, absente Sacerdote, potest Sacerdos deinde accedens, etsi rationis usu destitutum, validè absolvere. Imò in eo casu Titius licitè absolui potest, & debet.) Prima pars est communior apud recentiores, & hac ratione probatur: nam hoc Sacramentum institutum est per modum Iudicij: at iudicium constare potest, etsi accusatio non fiat coram iudice; ergo idem dicendum de hoc sacramento. Confirmatur: nam confessio facta modo prædicto sufficere potest, tum ad declarandum pœnitentis statum, tum vt Sacerdos sufficientem de eo statu cognitionem accipiat. Quidni ergo eiusmodi confessio valebit ad constituendum sacramentum?

DE POENITENTIA. CAP. IV. 39

Præsertim cum non requiratur ad valorem confessionis, ut ea fiat in particulari de aliquo peccato, sed sufficiat in necessitate, si dentur generalia doloris signa, ut ante dictum est.

Secunda pars suadetur, tum ex Leone Mag. epist. 61. tum ex Concil. Carthaginensi 4. cap. 67. & Arausicano 1. cap. 11. tum ex Rituali Romano Pauli V. quibus locis aperte sententia nostra probatur. Ratio idem ostendit; nam cum eiusmodi confessio sit valida, incredibile est quod in illa extrema necessitate sit illicita.

Dices Clementem VIII. damnasse propositionem Illam qua asseritur, licere per litteras vel internuncium confessario absenti sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere.

Respondeo Pontificem damnasse propositionem complexam, quæ dicit, licere confiteri absenti, & ab eo item absente absolutionem accipere. Nos autem hoc non dicimus, sed tantum, licere absenti confiteri, & ab eo non quidem absente, sed præsentem absolutionem recipere. Et ne quis hac in re supersit scrupulus, ipsemet Clemens VIII. declaravit coram Eminentissimo Cardinali Bellarmino, & Reuerendissimo Archiepiscopo Armaca-

no, se suo illo decreto non comprehensisse casum illum, de quo agimus, ut recentiores testantur. Et quamvis id Pontifex non declarasset, ita intelligendum esse ipsius decretum, satis constaret ex ante dictis: maximè verò ex Rituali Romano, quod à viris piis & doctis collectum est, & à Paulo V. approbatum; quem nefas est asserere in re tanti momenti errasse, eumque errorem vniuersali Ecclesiæ sequendum proposuisse.

Tertia pars ostenditur: nam si in eo casu valida est, & licita absolutio, cum illa sit necessaria ad salutem ægrotantis, profectò charitas postulat, ut Sacerdos ei tunc absolutionem impendat, ne fortè illius defectu in æternum sit periturus. Eò vel maximè, quòd etsi opposita sententia esset æquè probabilis ac nostra, in extrema necessitate, & periculo damni irreparabilis nostra sequenda esset, utpote pœnitenti multò fauorabilior.

SECTIO II.

*An mendacium quodlibet in confessione
sit mortale.*

CONCLUSIO.

Qui in confessione negat, se fecisse peccatum veniale quod fecit, aut affirmat se fecisse quod non fecit, non peccat mortaliter. Qui tamen negat se fecisse peccatum mortale quod fecit, aut affirmat se fecisse quod non fecit, peccat mortaliter.) Ratio primæ partis est, quia cum nemo teneatur confiteri peccatum veniale, non peccat contra integritatem sacramenti, qui negat se illud fecisse; si enim omnia peccata mortalia manifestentur, confessio erit materialiter, & formaliter integra. Aliunde verò cum res sit levis, incredibile est tale mendacium constituere peccatum mortale. Etsi autem sit peccatum veniale, id non obstat effectui sacramenti, ut constat ex dictis de Eucharistia; ac proinde ex eo capite non destruit veritatem formæ, quæ ad valorem sacramenti necessaria est.

Ratio, secundæ est, quia cum tali mendacio stare potest, ut pœnitens omnia peccata mortalia confiteatur, quod sufficit ad valorem sacramenti, si aliunde necessaria adsint ut suppono. Nam quòd confessorium decipiat, ea deceptio est exigui momenti, cum in peccata mortalia sententia validè proferri possit. Quòd etiam falsam materiam apponat, hoc non obstat quo minùs forma in veram materiam cadat; sicut forma consecrationis validè cadit in panem triticeum, cui aliquod granum milij, quod est materia falsa, appositam sit.

Si tamen pœnitens nullam aliam apponeret materiam, præter illud peccatum veniale quod non fecit, peccaret mortaliter, & nullum esset sacramentum defectu materiæ, sicut peccaret mortaliter, & sacramentum non conficeret, qui verba consecrationis proferret supra panem hordeaceum.

Ratio tertiæ partis est, quia ad integritatem confessionis, sine qua sacramentum valere nequit, spectat ut pœnitens confiteatur omnia peccata mortalia, nunquam aliàs confessa, quorum habet conscientiam. Ergo vñum ex illis scienter, & sine rationabili causa omittens, peccat mortaliter, & nullum est sacramentum.

DE POENITENTIA. CAP. IV. 43

Ratio, vltimæ partis est, quia sibi falso tribuens in confessione, peccatum mortale quod non fecit, Sacerdotem decipit in re graui, pertinente ad essentiam ipsius iudicij iudicat enim Sacerdos eum præcisè ratione peccati, quamuis aliorum ratio habenda non esset, esse inimicum Dei, seu æternæ pœnæ, hac vel illa curatione egere, vt ab eo peccato corrigatur tantam vel talem illi imponendam satisfactionem, vt pro ea culpa satisfaciat, &c. quæ omnia falsa sunt. Quare cùm hæc sint magni momenti, eiusmodi deceptio est peccatum mortale, & contra valorem sacramenti.

Quod intellige, per se loquendo: nam ex accidenti contingere potest, vt quis bona fide & inculpabiliter existimet, sibi utile esse ad maiorem gratiam consequendam, cum peccatis mortalibus commissis, alia nunquam patrata confiteri. In quo casu, cùm illa deceptio excusetur à peccato mortali, nihil ob stare potest quin sacramentum sit validum.

 SECTIO III.

*An species, numerus, & circumstantie
peccati exponenda sint.*

CONCLUSIO I.

AD valorem sacramenti, species peccatorum mortalium declaranda sunt in confessione, eorumque numerus.) Prior pars probatur ex verbis illis Concilij Trident. sess. 14. cap. 5. Constat enim Sacerdotes iudicium hoc incognita causa exercere non potuisse, neque æquitatem quidem illos in pœnis iniungendis seruare potuisse, si in genere duataxat, & non potiùs in specie, ac sigillatim sua ipsi peccata declarassent. In quibus verbis non tantum includitur prædicta assertio, sed etiam ratio illius; nimirum quia Sacerdos est iudex à Deo in foro constitutus, vt ex iustitia & æquitate sententiam ferat, & iuxta peccatorum grauitatem pœnas decernat: hoc autem obseruari non potest, nisi pœnitens peccatorum species manifestet: quia cum aliæ aliis sint grauiores, non idem de singulis iudicium ferri debet, aut ea-

DE POENITENTIA. CAP. IV. 45
dem pro omnibus pœna imponi.

Cæterùm hoc intelligendum est de iis speciebus, quæ diuersæ sunt in genere moris, etsi in genere naturæ vnica sit species, verbi causa, Titius peccauit contra castitatem, sciendum est an solutam, an nuptam, an consanguineam, &c. carnaliter cognouerit. Contrà verò, si Titius occidit Fabricium, non interest scire an occiderit gladio, an hasta, an veneno, & modis similibus: ista enim non mutant speciem homicidij in genere moris; pensandæ tamen sunt circumstantiæ homicidij de quibus postea.

Posterior pars sequitur ex dictis: nam Trident. docet peccata esse declaranda quoad species & sigillatim, seu quoad numerum. Ratio etiam quam tradit idem confirmat: nam aliter iudicandum de eo qui vnum tantum hominem, aliter de eo qui plures occidit, vt per se notum est: posterior enim per se loquendo grauius offendit Deum, & maiorem pœnam meretur. Deinde praxis vniuersalis Ecclesiæ non modo priorem, sed etiam hanc posteriorem resolutionis partem satis confirmat.

Hinc primò collige, plusquam falsam esse quorundam Canonistarum sententiam, qui putant sufficere ad confessio-

nem, si quis peccatorum numerum confusè declaret hoc modo, sapius adulterium, sapius furtum commisi: tam enim ille qui tantum decies furatus est, dicere potest sapius furatus sum, quam ille qui centies; & tamen longe diuersum de vtriusque peccato iudicium ferendum esse perspicuum est.

Collige 2. peccata merè interna esse confitenda, iuxta varias interruptiones quæ in iis accidunt; quia tot sunt actus distincti à libera volūtate elicitī, & consequenter tot peccata numero distincta, quot sunt eiusmodi interruptiones. Porro quia illæ interruptiones certò deprehēdi possunt, ideò vt plurimum satis est si pœnitens dicat, se verbi causa, per vnā horam in praua aliqua cognitione versatū.

Collige 3. idem dicendum de peccatis quæ exterius prodeunt, quoties interrumpuntur quantum ad actum internum & externum: tales enim censentur multiplicari quoad numerum. Quod si actio externa non intertumpitur, censetur vnū numero peccatum, etsi actus internus voluntatis, vel ob distractiones occurrentes, vel alia ex causa interrumpatur. Quia scilicet cū actio externa excitata ab actuali voluntate perseueret, ipsamet actualis voluntas censetur permanere.

CONCLUSIO II. Ex circumstantiæ aperiendæ sunt in confessione, quæ aut speciem mutant, aut notabiliter, aggravant, vel minuunt.) Prima pars sumitur ex Concilio Trident. sess. 14. cap. 5. ubi ea ratio additur, quia alias peccata ipsa neque à pœnitentibus integrè exponuntur, neque iudicibus innotescunt; adeò ut de eorum gravitate rectè censere non possint, neque pro illis pœnam debitam imponere.

Hinc si quis furatus est calicem consecratum, non sufficit si dicat, se furatum esse calicem, vel aurum, sed debet exprimere eum calicem esse consecratum; quia in tali actu est duplex malitia, furti & sacrilegij. Item si quis occidit clericum, non sufficit si dicat se hominem necasse, sed debet dicere se clericum occidisse. Unde si talis circumstantia inuincibiliter prætermissa est, in sequenti confessione est declaranda, quod ut plurimum fieri non potest, nisi peccatum ipsum, cui adiuncta erat, iterum manifestetur.

Secunda pars sequitur ex dictis, quia nisi illæ circumstantiæ pateant, non potest Sacerdos cognoscere gravitatem peccati, & pœnam illi debitam. Interdum enim propter circumstantiam aggravantem, vnum peccatum multis æquivaler,

& æqualem pœnam meretur, vt patet exemplo illius qui vna vice furatur decem nummos: ille enim non minus nocet, quàm si vna vice furaretur quinque nummos, & alia totidem; & prius illud furtum his posterioribus æquiualeat, & æqualem pœnam meretur. Vt ergo valeat illius confessio, non satis est si dicat se furatum esse, sed dicere debet, se decem, nummos furatum esse. Nam sicut longè aliud iudicium ferendum est de eo, qui decem peccata commisit, quàm de eo qui vnum; ita longè aliter iudicandum est de illo, qui peccatum commisit decies grauius, vt ita loquar, quàm alter.

Tertia pars ostenditur, quia ad confessionem requiritur vt sit vera; non est autem vera, nisi peccata explicentur vt sunt: at si quis circumstantias siue aggrauantes, siue minuètes reticeat, peccata non explicantur vt sunt: quia significat aliquid esse quod non est, videlicet peccatum esse aut magis, aut minùs graue quàm sit. Ergo id quantum fieri potest, vitandum est.

Confirmatur: nam sicut circumstantiæ aggrauantes mutant morale iudicium confessarij, ita & minuentes; sicut ergo priores sunt declarandæ in confessione, saltè quando malitiã notabiliter augent, ita

DE POENITENTIA. CAP. IV. 49

ita & posteriores proponendæ sunt, quando eam notabiliter minuunt.

Dices, non spectat ad poenitentem se excusare, sed accusare; ergo non modò necessarium non est confiteri, circumstantias minuentes, quin id per se loquendo expediens non est. Confirmatur: nam non est graue incommodum, quòd Sacerdos iudicet peccatũ esse paulò grauius quàm verè sit, aut si quod est, totum vergit in grauamen poenitentis, qui iuri suo cedere potest.

Respondeo spectare ad poenitentem, vt accuset se secundum rei veritatem. nõ autem supra veritatem: humilitas enim & quæuis alia virtus veritati inniti debet, cum Deus non colatur falsitate, sed potiùs offendatur; & inter conditiones confessionis veritas primo loco constituitur.

Ad confirmationem dico, fallere in re graui esse graue incommodum, in re verò leui, leue; siue autem falsitas sit grauis, siue leuis, ea non tantum vergit in grauamen poenitentis, sed etiam per illam fit quædam iniuria confessioni, quæ debet esse vera, ita vt factum non excedat, neque ab eo excedatur. Et similiter irrogatur iniuria iudicio huic sacramentali, quod vndequaue verum esse nede poenitentia. C

quit nisi vera sit confessio

CONCLUSIO III. Varij proponi solent casus, in quibus confessio censetur valida, etsi integra non sit materialiter.) Primus casus est, quando ex oblivione inculpabili aliquid omittitur ut patet ex Trident. sess. 14. cap. 5. Idem autem de ignorantia, vel inadvertentia sentiendum est à paritate rationis. Quòd si omissio est mortaliter culpabilis, non valet sacramentum; secus si tantum venialiter, ut si quis in disquisitione peccatorum adhibuit paulò minorem diligentiam quàm debeat, & inde omissio oriatur.

Secundus casus est, quando propter instantem mortem periculù est, ne poenitens omnia confiteri possit: tunc enim danda est absolutio, etsi confessio perfecta non sit. Quòd si data absolutione, superest satis vitæ & virium ad perficiendam confessionem, ea perficienda est, & in fine danda absolutio, quia est confessio à priori distincta.

Tertius est, quando Sacerdos non potest integrè cōfiteri, nisi reuelet aliquod peccatum in confessione auditum: multò enim maior est obligatio sigilli, quàm obligatio integritatis in confessione adhibendæ; cùm in nullo unquam casu,

DE POENITENTIA. CAP. IV. 51

etiam impendentis mortis, liceat frangere sigillum confessionis; varij tamen sint casus, in quibus peccatum mortale in confessione prætermittere licet.

Quartus est, quando ex confessione alicuius peccati, probabiliter oriri potest graue aliquod damnum, siue poenitenti, siue cuicumque alteri: præcepta enim positiua etsi, diuina, quale est præceptum de integritate confessionis, non obligant cum tanto dispendio, ex communi sententia. Caueat tamen poenitens, ne ob leues aliquas coniecturas, ex confessione alicuius peccati tale quid euenturum suspicetur.

Vbi nota in dicto casu, non differendâ esse semper confessionem, donec integrè fieri possit nam si instet præceptum confessionis, aut necessitas sumendi Eucharistiam, aut periculum mortis, debet poenitens alia peccata mortalia, ex quorum confessione nullum graue periculum timet, confiteri. Quòd si non habet nisi venialia, non tenetur in prioribus casibus confiteri, sed tantum in ultimo, in quo ex charitate propria, tutiorem salutis viam eligere tenetur.

Quintus casus est, quando non potest integra confessio institui, nisi recensetur persona complicis, vt si quis matrem,

aut sororem cognouit: tunc enim ex mul-
torum sententia, peccatum illud in spe-
cie declarandum non est; sed satis est si
pœnitens dicat se matrem, aut sororem
concupiisse, aut simpliciter fornicatum.
Quod intellige quando tam pœnitens,
quàm complex sunt noti confessario, ne-
que alius adiri potest; nam si sit copia
alterius, ei confessio integrè facienda est,
vt omnes sentiunt. Intellige etiam, quan-
do complex ea confessione grauitè infamatur,
spectata conditione confessarij,
qualitate criminis, aliisque circumstantijs
quæ prudenter pensari debent.

Ratio autem cur in hoc casu confessio
sit valida, etsi peccatum aliquod modo
prædicto taceatur, sumenda est ex dictis:
nam si ex communi sententia, integri-
tas confessionis non ita obligat, vt
liceat manifestare Sacerdoti illud pecca-
tum, ex quo graue aliquod damnum pro-
ximo obuenturum est; certè concipi vix
potest, integritatem confessionis esse ne-
cessariam, quando non potest declarari
aliquod peccatum nisi persona complicitis
detegatur, & eatenus apud confessarium
grauitè infametur: siquidè grauitè ho-
minem infamare, est graue dèrrimentum
illi inferre, omnium iudicio.

DE POENITENTIA. CAP. V. 53

Dices, reuelare peccatum complicitis in confessione, non est illum infamare, quia confessarius non minùs tenetur sub sigillo celare peccatum complicitis, notum ex confessione, quàm ipsius pœnitentis. Respondeo sigillum secreti non impedire, quin complex infametur apud ipsum cōfessarium; aliàs extra confessionem graue peccatum proximi inculpate possem reuelare homini prudenti qui secretum fideliter seruatus sit: in ipsa etiam confessione possem sine necessitate, alterius peccatum deteregere, eò quod confessarius tale peccatum reuelare nequit, quæ tamen falsa & absurda sunt.

Sextum casum addunt aliqui, quando pœnitens habet casus reseruatos, cum nō reseruatis: tunc enim dicunt, posse illum confiteri solos casus reseruatos, superiori reseruanti, & ab iis absolui; reliquos uerò posse cōfiteri alteri Sacerdoti, eorumque absolutionem ab eo recipere.

Verùm doctrina ista non placet, quia cùm integritas confessionis sit ex iure diuino, Sacerdos non potest nisi ex graui causa absolutionem proferre in confessionem non integram. Quòd autem superior quædam sibi peccata reseruauerit, ea ut liquet, non est causa legitima & grauis, ut absolutio ab eo possit proferri

94 TRACTATUS
in confessionem non integram Quare nō
licet pœnitenti dimidiare confessionem,
ea solum ex causa, quia cum non reserua-
ris habet quædam peccata reseruata.

SECTIO IV.

*An confessio sit necessaria necessitate
medij, an præcepti, & cuius.*

CONCLUSIO I.

Confessio necessaria est ad salutem
(necessitate mediij, iis qui post bap-
tismum in peccatū mortale lapsi sunt.)
Probat^r 1. ex loco illo Ioan 2. Quorum
remiseritis peccata, &c. In quibus verbis
continentur duæ illæ propositiones con-
ditionales, altera, si vos peccata remise-
ritis, remissa erunt. Hoc autem po-
sterius non esset verum, si sacramentum
Pœnitentiæ nō esset medium necessariū,
ad peccatorum remissionem obtinendam;
quia sine illo obtineri posset remissio
per solam contritionem, quantumcumque
vellent Sacerdotes retinere, seu non re-
mittere peccata.

Secundō eadem minor propositio ostē-
ditur ex Concilio Trident. sess. 14. cap. 2.

DE POENITENTIA CAP. IV. 55

vbi dicitur in primis, quòd Christus baptizatos in crimen lapsos, non iam repetito baptismo ablui; sed ante hoc tribunal tanquam reos sisti voluit, vt à peccatis suis per Sacerdotum sententiam possint liberari. Quo loco verba illa, sisti voluit, indicant necessitatem medij. Deinde ibidem dicitur, hoc sacramentum eo modo lapsis post baptismum esse necessarium, quo baptismus nondum regeneratis: at baptismus est medium necessarium ad salutem, nondum regeneratis, ergo, &c.

Quo loco duo obseruanda sunt, primò non esse semper necessarium ad iustificationem, vt hoc sacramentum realiter suscipiatur, sed interdum sufficere votum illius: quia peccator potest ad Deum verè & ex animo conuerti, etsi actu hoc sacramentum non suscipiat, sed proponat tempore statuto ad illud accedere: per talem autem conuersionem remissio peccatorum illico obtinetur, in voto ipsius sacramenti, seu cum obligatione postea subiiciendi peccata illa clauibus Ecclesie.

Secundò obseruandum, votum explicitum huius sacramenti non esse necessariũ ad salutem, sed implicitum sufficere, vt colligitur ex Concilio Trident. cap. 2. citato, vbi æquiparat hoc sacramentum

cum baptismo, quoad necessitatem: at votum implicitum baptismi sufficit, ut dictum est alibi. Qui tamen est memor necessitatis huius sacramenti, non potest ut par est conteri, nisi eliciat votum, seu propositum illud suo tempore suscipiendi; sicut supra diximus in memore suorum peccatorum, non dari poenitentiam virtualem, sine formali.

Dices, si ad iustificationem sufficit votum implicitum, seu virtuale propositum huius sacramenti, sequitur peccata remitti sine ordine ad claves, quod falsum est. Sequela patet: nam sicut contritio includit virtualiter propositum peccata confitendi, ita & reliqua omnia mandata seruandi. Ergo sicut qui iustificatur per nudam contritionem sine sacramento, dicitur consequi gratiam sine ordine ad observationem aliorum præceptorum, ita & sine ordine ad confessionem sacramentalem.

Respondeo non esse parem rationem: nam dum quis post baptismum versatur in peccato mortali, non potest per se loquendo, ab eo absolui, nisi assumat hoc sacramentum, tanquam medium necessarium ad illius expulsionem. At verò non opus est, ut assumat observationem aliorum mandatorum, ad eundem effe-

DE POENITENTIA. CAP. IV. 57

ctum; quia porrectio, verbi causa, elemosynæ, aut honor erga parêtes, & reliqua eiusmodi præcepta, non sunt à Deo instituta, vt media necessaria ad remissionem illam peccati. Quare dum quis per contritionem iustificatur, ea iustificatio non fit nisi per ordinem ad claves, & cōtritio ipsa cenletur gerere vices sacramēti; non autem obseruantia aliorum præceptorum, quæ eatenus est necessaria ad salutem, quatenus per eam homo peccatum vitat; non autem quòd illa sit remedium, pro expulsionem peccati iam commissi.

CONCLUSIO II. Confessio sacramentalis necessaria est ad salutem, ex præcepto diuino.) Sequitur ex dictis: nam cum sacramentum Pœnitentiæ à Christo institutum sit, vt medium ad salutem necessarium; hinc manifestè sequitur, eiusdem sacramenti vsum ab eo præceptum esse, sicut præcepti sunt actus fidei, sp̄s, & charitatis, ac baptismi vsum; eò quòd hæc sunt media, sine quibus homo saluari nequit.

Deinde, qui per contritionem iustificatur, sine sacramento Pœnitentiæ realiter suscepto, tenetur postea tempore constituto, ad illud sacramentum accedere, si potest; & secus faciens, peccat mortali-

ter, ex communi sententia. Quod evidens signum est, hoc sacramentum non tantum esse necessarium necessitate medij, sed etiam necessitate præcepti.

His adde authoritatem Concilij Trident. sess. 14. cap. 3. docentis, ex institutione sacramenti Poenitentiae, vniuersam Ecclesiam semper intellexisse, integram peccatorum confessionem omnibus post baptismum lapsis, iure diuino necessariam existere. Et can. 6. fertur anathema in eos qui docent, confessionem non esse ad salutem necessariam iure diuino, aut modum secretè confitendi alienum esse, ab institutione & mandato Christi, & inuentum esse humanum.

Denique iste semper fuit sensus SS. Patrum, qui passim loquuntur de necessitate huius sacramenti, ad remissionem peccatorum obtinendam, ad vitandos cruciatus inferni, &c. Et cum plerique eorum sint antiquissimi, ex eorum testimoniis apertè colligitur, usum confessionis sacramentalis semper in Ecclesia viguisse. Quare cum notari non possit tempus, quo inter fideles eiusmodi consuetudo introducta primum fuit, consequens est vt confessionis institutio, & necessitas ad Christum referatur, iuxta communem Theologorum regulam.

DE POENITENTIA. CAP. IV. 59

Verum contra iam dicta, obiicies factum Nectarij Archiepiscopi Constanti-
nopolitani, quæ authores historiæ Eccle-
siasticæ narrant, occasione suborti cuius-
dam scandali, confessionis vsum abstu-
lisse. Respondeo Nectarium abstulisse
confessionem illam, cuius occasione or-
tum fuerat scandalum: at illa erat con-
fessio publica, non secreta, vt constat ex
iisdem authoribus. Narrant enim matro-
nam quandam nobilem, à Diacono fuisse
constupratam, eamque ex Sacerdotis
præscripto crimen illud prodidisse: quæ
causa fuit cur plebs grauitè ferret eam
contumeliam Ecclesiæ illatam, & Sacer-
dotes acerbissimis conuntiis & maledi-
ctis insectaretur. Cui malo volens occur-
rere Nectarius, quorundam consilio Dia-
conum ab officio deturbauit, confessariū
exauthorauit, & confessionem dirouit.
Quod haud dubiè de publica accipiendū
est, cum ea sola fuerit occasio exorti scā-
dali.

Nota 1. prædicta intelligi de iis om-
nibus & solis, qui post baptismū in pec-
catum mortale lapsi sunt: nam verba sunt
generalia, & ad eos omnes se extendunt,
vt constat ex sensu & praxi Ecclesiæ, at-
que ex Tridentino citato. Quòd verò de
iis solis intelligantur, patet: nam qui

peccant mortaliter ante baptismum, possunt sufficiēter iustificari per ipsum baptismum, & peccata illa non possunt validè subiici clauibus Ecclesiæ; eò quòd homo nundum baptizatus, non spectat ad illius forum. Qui verò suscepto baptismo non peccant mortaliter, cùm gratiam baptismalem conseruent, ij non indigent sacramento Pœnitentiæ, sed sine illo saluari possunt, vt colligitur ex Cõcilio Trident. sess. 14. cap. 1.

Nota 2. præceptum diuinum confessionis obligare saltem in periculo mortis: qui enim per contritionem iustificatur, obrinet gratiam in voto confessionis aliàs instituendæ; ac proinde remanet obligatio confitendi ante mortem, cùm post illam præceptum illud seruari nequeat: ergo ille confiteri debet; ex præcepto diuino. saltem in mortis periculo. Eò vel maximè, quòd cum præceptum illud aliquando in hac vita impleri debeat, nullum tempus congruentius assignari potest, in quo eius obligatio vigeat, quàm periculum mortis, cum nunquam alias peccator tantopere indigeat reconciliatione cum Deo, quàm tunc.

CONCLUSIO III. Ex vi præcepti Ecclesiastici, tenentur fideles omnes ratione vtentes, confiteri peccata sua

DE POENITENTIA. CAP. IV. 61

semel in anno.) Est communis Theologorum, & aperte sumitur ex cap. Omnis vtriusque sexus, De poenitentiis & remissionibus; vbi præceptum confessionis annuæ imponitur omnibus fidelibus vtriusque sexus, postquam ad annos discretionis peruenerint. Quo statuto comprehenduntur omnes baptizati, siue sint viri siue fœminæ, modo inter bonum & malum discernere possint; quod non tam ex annorum numero, quam ex iudicij maturitate pensandum est.

Obseruandum autem 1. cùm Ecclesia non præcipiat confessionem, quoad ipsâ actus substantiam, sed tantum determinet tempus quo præceptum diuinum confessionis obligat; eos omnes & solos teneri ad confessionem annuam, qui post baptismum in peccatum mortale inciderunt, vt liquet ex supradictis.

Obseruandum 2. ex probabiliore sententia, illum annum intra quem tenentur confiteri, qui mortaliter peccauerunt, computandum esse à prima die Ianuarij, vsque ad diem vltimam Decembris, ita vt quouis anni die huic præcepto satisfieri possit. Nam quemadmodum satisfacere præcepto ieiunij, ieiunando quouis die mensis, si præceptum esset, vt semel saltem in mense ieiunarem; ita cum

Ecclēsia statuerit, vt fideles semel saltem in anno confiteantur, huic legi obtemperat, qui aliquo anni die, quicumque sit, confitetur.

Dices, consuetudine videri introductum, vt confessio fiat in Paschate, seu in Quadragesima. Respondeo tunc fideles confiteri, non quod præceptum confessionis per se tunc obliget, sed quia debent accedere ad Eucharistiam, cui præmittenda est confessio, si sint in peccato mortali. Differunt autem plerique confessionem vsque ad illud tempus, vt vtrique obligationi vnica confessione satisfaciant.

Obseruandum 3. eum qui non confitetur nisi peccata venialia, si postmodum incidat in mortale, teneri eo ipso anno confessionem instituere de eiusmodi peccato mortali: cum enim confessio venialium præcepta non sit, qui venialia sola confitetur, non potest cēseri seruare præceptum confessionis; vnde si post venialium confessionem in mortale labitur, illud confiteri debet, vt præcepto satisfaciat. Contrà verò si quis initio anni peccatum mortale confessus est, & iterū incidat in aliud mortale, non tenetur per se loquendo, hoc posterius confiteri ante finem anni.

DE POENITENTIA CAP. IV. 63

Observandum 4. cum qui non implevit præceptum confessionis vno anno, teneri statim initio sequentis anni illud exequi, si commodè potest quia dum Pontifex statuit, vt fideles semel in anno confiteantur, cum terminum non præscribit, vt terminet obligationem confitendi ad vnum annum, ita vt eo elapso obligatio desinat; sed vt præcepti executio differri possit per integrum annum, quo elapso, obligatio perseueret. Vnde sicut ille qui tenetur soluere pecunias vno anno, non liberatur ab obligatione soluendi, etsi terminum illum prætergrediarur, sed prima data occasione soluere debet, Ita qui vno anno non est confessus, tenetur confiteri statim initio sequentis anni; & quo magis, sine iusta causa, confessionem differt, eò grauius peccat.

Observandum 5. vt satisfiat præcepto Ecclesiastico confessionis, requiri vt confessio sit formaliter integra, & coniuncta cum legitimo dolore, ac proposito peccata cauendi in futurum; ac denique vt absolutione sacramentali informetur. Ratio est, quia vt huic præcepto satisfiat, verum Sacramentum Poenitentiae sumi debet, quale non esset, si aliqua ex dictis conditionibus deesset; cum omnes ad il-

64 TRACTATUS
lius essentiam spectent, ut ex præceden-
tibus resolutionibus intelligi potest.

CAPVT V.

*De tertia parte Sacramenti Pœnitentiæ,
qua est satisfactio.*

SECTIO I.

*An possit satisfieri pro pœnis,
remissa culpa.*

CONCLUSIO.

Possunt homines in hac vita satisfacere, idque de condigno, pro pœnis remissa culpa restantibus.) Prima pars probatur ex Concilio Trident. sess. 14. can. 3. ubi definitur his verbis. Si quis dixerit, pro peccatis quoad pœnam temporalem, minimè Deo per Christi merita satisfieri, pœnis ab eo inflictis, & patienter toleratis, vel à sacerdote iniunctis; sed neque sponte susceptis, ut ieiunijs & orationibus, eleemosynis, vel aliis etiam pietatis operibus, atque ideo optimam pœnitentiam esse tantum no-